

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

લછી રેમ

વિરુદ્ધ

પંજાબ રાજ્ય

૨ સપ્ટેમ્બર, ૧૯૬૬

[વી. રામાસ્વામી, વી. ભાર્ગવ અને રઘુબર દયાલ, જે. જે.]

ભારતીય પુરાવા અધિનિયમ, ૧૯૭૨ (૧૯૭૨ નો ૧), કલમ-૧૩૩
અને ૧૧૪ (૧) (બી)-સરકારી સાક્ષીનો પુરાવો.

અપીલકર્તાને સેશન્સ જજ દ્વારા મુખ્યત્વે સરકારી સાક્ષીના પુરાવા પર
હત્યાના ગુનામાં દોષિત ઠેરવવામાં આવ્યો હતો. ઉચ્ચ અદાલતે અપીલમાં
સરકારી સાક્ષીના પુરાવાના એક ભાગ પર આધાર રાખવાનું સલામત માન્યું ન
હતું, જે અગાઉની ઘટના સાથે સંબંધિત છે, પરંતુ જાણવા મળ્યું કે તેની મુખ્ય

વાર્તા વિશ્વસનીય તેમજ અન્ય પુરાવાઓ દ્વારા સમર્થિત છે.અપીલકર્તાની સજાને સમર્થન આપવામાં આવ્યું હતું.વિશેષ રજા દ્વારા આ અદાલત સમક્ષ અપીલમાં, અપીલકર્તાએ દલીલ કરી હતી કે સરવન સિંહના કેસમાં સરકારી સાક્ષીના પુરાવા માટે બેવડું પરીક્ષણ કરવામાં આવ્યું હતું.નીચેની અદાલતો દ્વારા યોગ્ય રીતે લાગુ કરવામાં આવ્યું નથી.

ઠરાવ્યુ :

સરવન સિંહના કેસમાં નિર્ધારિત પ્રથમ કસોટી એ છે કે સરકારી સાક્ષીના પુરાવાએ બતાવવું જોઈએ કે તે એક વિશ્વસનીય સાક્ષી છે, અને તે એક કસોટી છે જે તમામ સાક્ષીઓ માટે સામાન્ય છે.પરીક્ષણનો સ્પષ્ટ અર્થ એ છે કે અદાલતે એ શોધવું જોઈએ કે સરકારી સાક્ષી દ્વારા આપવામાં આવેલા પુરાવામાં સ્વાભાવિક રીતે અસંભવિત કંઈ નથી અને સરકારી સાક્ષીએ ખોટો પુરાવો આપ્યો હોય તેવું કોઈ તારણ નથી.બીજી કસોટી જે તે પછી પણ સરકારી સાક્ષીના કેસમાં લાગુ થવાની બાકી છે, અને જે અન્ય સાક્ષીઓના પુરાવાનો ન્યાય કરતી વખતે હંમેશા જરૂરી નથી, તે છે કે તેના પુરાવાને પૂરતા પ્રમાણમાં સમર્થન મળવું આવશ્યક છે.
(૨૪૭ એચ]

વર્તમાન કેસમાં ઉચ્ચ અદાલતે એવું માન્યું હતું કે સરકારી સાક્ષીનો પુરાવો વિશ્વસનીય છે અને અદાલત દ્વારા માનવામાં આવતા સારા ફરિયાદી સાક્ષીઓ

દ્વારા સામગ્રી વિગતો પર તેની પુષ્ટિ કરવામાં આવી હતી.તેથી અપીલકર્તાની દોષિતતાને સમર્થન આપતા હાઈકોર્ટના ચુકાદામાં કોઈ ભૂલ નહોતી.હકીકત એ છે કે ઉચ્ચ અદાલતે અગાઉની ઘટના સાથે સંબંધિત સરકારી સાક્ષીના પુરાવાને સ્વીકાર્યો ન હતો તેનો અર્થ એ નથી કે કોર્ટે સરકારી સાક્ષીને અવિશ્વસનીય અથવા અસત્ય સાક્ષી ગણાવ્યો હતો.તેણે જે કર્યું તે એ હતું કે મંજૂરી આપનારના પુરાવાનું મૂલ્યાંકન સાવધાની સાથે કરવાના સિદ્ધાંત પર કામ કરવું અને જ્યાં સુધી તેને ઓછામાં ઓછી કેટલીક ભૌતિક વિગતોમાં સમર્થન આપવામાં ન આવે ત્યાં સુધી તેને સ્વીકારવું નહીં.[૨૪૬ ડી]

સરવન સિંહ વિરુદ્ધ રાજસ્થાન રાજ્ય [૧૯૫૭]–એસ. સી. આર.–૯૨૩ એ સમજાવ્યું અને અરજી કરી.

ક્રિમિનલ એપેલેટ જ્યુરિસડિક્શન:

ફોજદારી અપીલ નં.૧૭૭/૧૯૬૪.

ક્રિમિનલ અપીલ નં.૮૫/૧૯૬૩ માં પંજાબ હાઈકોર્ટના ૩૦ માર્ચ, ૧૯૬૪ ના ચુકાદા અને આદેશમાંથી વિશેષ રજા દ્વારા અપીલ.

અપીલકર્તા વતી બી. કે. બેનર્જી અને એન. એન. કેસવાની.

પ્રતિવાદી માટે બી. કે. ખન્ના અને આર. એન. સચથે.

કોર્ટનો ચુકાદો જસ્ટિસ ભાર્ગવે આપ્યો હતો.

અપીલકર્તા, લછી રામ, ગુડગાંવના એડિશનલ સેશન્સ જજ દ્વારા ભારતીય દંડ સંહિતાની કલમ ૧૦૯ અને ૧૧૫ સાથે વાંચીને તેને આપવામાં આવેલી સજા અને આજીવન કેદની સજાને સમર્થન આપતા પંજાબ હાઈકોર્ટના ચુકાદા સામે વિશેષ રજા દ્વારા આ અપીલમાં આ અદાલતમાં આવ્યા છે.નીચેની બંને અદાલતોએ પુરાવાને ધ્યાનમાં રાખીને એવું માન્યું છે કે અપીલકર્તાની ફરિયાદી દેવી રામ સાથે દુશ્મનાવટ હતી, ભલે તેઓ ત્રીજી કે ચોથી ડિગ્રીમાં કોલેટરલ હતા અને તેમની બન્નેની પત્નીઓ બહેનો હતી.તેમની વચ્ચે કેટલીક જમીનના વળતરની ચુકવણીને લઈને વિવાદ થયો હતો અને ૨૮ જુલાઈ, ૧૯૫૮ના રોજ અપીલકર્તાએ દેવીરામને એક પોસ્ટકાર્ડ મોકલીને પૂછ્યું હતું કે તેઓ વળતરની ચુકવણીમાં કેમ વિલંબ કરી રહ્યા છે, તેમને બુદ્ધિમતાથી અને સંવેદનશીલતાથી કામ કરવા માટે કહ્યું હતું અને કહ્યું હતું કે અન્યના હિસ્સાને બળજબરીથી હડપવું યોગ્ય નથી.પછી, ઘટનાના લગભગ છ મહિના પહેલાં, જે આરોપનો વિષય હતો, અપીલકર્તા અને તેના ભાઈ ચેત રામે તેમના ગામ તિગાંવમાં દેવી રામની મુલાકાત લીધી હતી અને મિલકતના સંદર્ભમાં માંગ કરી હતી, જેમાં એવી ધમકી આપવામાં આવી હતી કે અન્યથા તેને તેના માટે ભારે કિંમત ચૂકવવી પડશે. ૨૭ જાન્યુઆરી, ૧૯૬૨ના રોજ જ્યારે દેવીરામ સાંજે પોતાના ઘરે પરત ફર્યા ત્યારે તેમની પત્નીએ તેમને કહ્યું કે રેવાડીના તેમના એક મિત્રે એક વ્યક્તિના માધ્યમથી કેટલાક લાડુ, પેરા અને કેળા મોકલ્યા હતા,

જેમણે તેમનું નામ પ્રતાપ સિંહ આપ્યું હતું. તેણીએ તેને આગળ કહ્યું કે પ્રતાપ સિંહે તેને જાણ કરી હતી કે જે પત્ર તેને મીઠાઈઓ સાથે આપવાનું કહેવામાં આવ્યું હતું તે રસ્તામાં ખોવાઈ ગયો હતો. દેવી રામની પત્નીએ તે યુવાન પ્રતાપ સિંહનું વર્ણન કર્યું. ત્યારબાદ, દેવી રામ, તેમની પત્ની, તેમના બે પુત્રો અને એક શિશુ પુત્રીએ ભોજન લીધું, અને તે બધાએ પેરા, લાડુ અને કેળા ખાધા, જ્યારે તેમાંથી કેટલાક, જે બાકી હતા તેને બાજુએ મૂકી દેવામાં આવ્યા.રાત્રે, શિશુ પુત્રીને ઉલટી થવા લાગી અને ઝાડા થવા લાગ્યા, અને તે પછી પરિવારના અન્ય તમામ સભ્યો દ્વારા ઉલટી અને ઝાડા થવા લાગ્યા.દેવી રામે વૈદ મોહિન્દર સિંહને ગામ મોકલ્યો, જે સવારે લગભગ ૪ વાગ્યે આવ્યો અને ચા સાથે થોડી દવા આપી; પરંતુ પરિવારના તમામ સભ્યોની સ્થિતિમાં સુધારો થયો ન હતો.ત્યારબાદ સ્થાનિક ડૉક્ટર રાજિંદર સિંહને બોલાવવામાં આવ્યા હતા, પરંતુ તેઓ પહોંચ્યા ત્યાં સુધીમાં શિશુ પુત્રી પદમ વાતીનું મૃત્યુ થયું હતું.ડૉક્ટરે તમામ વ્યક્તિઓને તેમની દવાખાને ખસેડ્યા અને ત્યાંથી તેમને એમ્બ્યુલન્સમાં ફરીદાબાદની હોસ્પિટલમાં મોકલી દીધા.દેવી રામની પત્નીને ફરીદાબાદથી દિલ્હીની ઇરવિન હોસ્પિટલમાં લઈ જવામાં આવી હતી, પરંતુ તેમનું પણ ૨૯મી જાન્યુઆરી, ૧૯૬૨ના રોજ અવસાન થયું હતું.જોકે, દેવી રામ પોતે સાજા થઈ ગયા હતા.આ બાબત પોલીસના ધ્યાનમાં લાવવામાં આવી હતી અને તપાસ દરમિયાન સરકારી સાક્ષી બનેલા હિમ્મત સિંહની ધરપકડ કરવામાં આવી હતી.ત્યારબાદ હિમ્મત સિંહે હકીકત સંભળાવી જેના આધારે અપીલકર્તાને દોષિત ઠેરવવામાં આવ્યો છે.

હિમ્મત સિંહના જણાવ્યા અનુસાર, ૧૯૫૫ માં મેટ્રિકની પરીક્ષા પાસ કર્યા પછી, તેઓ લુધિયાણામાં કેટલાક વાઈન કોન્ટ્રાક્ટરોની નોકરીમાં રહ્યા અને બાદમાં તેમણે મોટર ડ્રાઈવિંગ કરવાનું શરૂ કર્યું, જેના માટે તેમણે ૧૯૫૮માં લાઈસન્સ મેળવ્યું હતું.પછી, તે નોકરીની શોધમાં ગુડગાંવ આવ્યો, જ્યાં તે એક અર્જન સિંહની હોટલમાં ભોજન કરતો હતો.તે તે હોટલમાં અપીલકર્તા સાથે પરિચિત થયો કારણ કે અપીલકર્તાની તેની સામે દુકાન હતી.અપીલકર્તા તેની સાથે સારો વ્યવહાર કરતો હતો અને તેના માટે ૯ રૂપિયાના માસિક ભાડાના મકાનની વ્યવસ્થા કરી હતી.અપીલકર્તાએ તેનું ભાડું અને ભોજન માટેનો ખર્ચ પણ ચૂકવવાનું શરૂ કર્યું.ત્યારબાદ, અપીલકર્તાએ તેને વિશ્વાસમાં લીધો, તેને કહ્યું કે તે દેવી રામની હત્યા કરાવવા માંગે છે, અને જો સરકારી સાક્ષી તેને તેનો હેતુ પૂર્ણ કરવામાં મદદ કરે તો પૈસાની ઓફર કરી.સંમતિ આપનાર સંમત થયા.આ સમજૂતીને અનુસરીને, સરકારી સાક્ષીએ એકવાર દેવી રામને ગેરકાયદેસર રીતે મેળવેલી પિસ્તોલથી ગોળી મારીને મારી નાખવાનો પ્રયાસ કર્યો હતો, પરંતુ તે નિષ્ફળ ગયો હતો.આ નિષ્ફળતા પછી, અપીલકર્તાએ મીઠાઈઓ ખરીદવાની આ યોજના તૈયાર કરી જેમાં આર્સેનિક મિશ્રિત કરવાનું હતું.૨૫મી જાન્યુઆરી, ૧૯૬૨ના રોજ, અપીલકર્તાએ સરકારી સાક્ષીને કહ્યું કે તેણે તમામ વ્યવસ્થાઓ કરી લીધી છે અને તેને રૂ. ૮૦૦/- જો સરકારી સાક્ષીએ તેને સોંપેલ કામ કર્યું હોય.૨૭મી જાન્યુઆરી, ૧૯૬૨ની સવારે, અપીલકર્તા સરકારી

સાક્ષી સાથે ગયા અને દાલચંદની દુકાનમાંથી લાડુના એક ઢ્રષ્ટા અને ખોઆના અડધા ઢ્રષ્ટા ખરીદ્યા, અને જોધા રામની દુકાનમાંથી ખાંડ ખરીદવામાં આવી હતી. એક રેહડીવાલા પાસેથી એક ડઝન કેળા પણ ખરીદવામાં આવ્યા હતા. અપીલકર્તાએ પહેલેથી જ સફેદ આર્સેનિકની ખરીદી કરી હતી અને તેણે તેને ખોઆ અને તેણે ખરીદેલી ખાંડમાં ભેળવીને તેની સાથે પેરાસ તૈયાર કર્યો હતો. ત્યારબાદ, અપીલકર્તાએ મંજૂરી આપનારને પેરાસ અને લકુ ધરાવતી બે થેલીઓ આપી અને અલગથી કેળા આપ્યા. તેમણે Rs. ૧૫૦ રોકડમાં ચૂકવી હતી અને કાર્યના સમાપન પર બાકીની રકમ ચૂકવવાનું વચન આપ્યું હતું. ત્યારબાદ સરકારી સાક્ષીએ તિગાંવ માટે બસ લીધી અને મીઠાઈઓ અને કેળા દેવી રામની પત્નીને પહોંચાડ્યા. ત્યારબાદ, જ્યારે સરકારી સાક્ષીએ નાણાંની બાકી રકમ માંગી, ત્યારે તેને ચૂકવવામાં આવી ન હતી, કારણ કે દેવીરામ બચી ગયો હતો અને અપીલકર્તા આ આધાર પર કરાર પર પાછો ફર્યો હતો કે તેના ઉદ્દેશ્યમાં સફળતા પ્રાપ્ત થઈ નથી, જે દેવીરામની હત્યા કરવાનો હતો. સરકારી સાક્ષી દ્વારા જાહેર કરાયેલા આ તથ્યો અને ફરિયાદી પક્ષના ઉપલબ્ધ પુરાવાઓ પર, અપીલકર્તા સામે કાર્યવાહી કરવામાં આવી હતી અને હવે તેને ઉપર જણાવ્યા મુજબ દોષિત ઠેરવવામાં આવ્યો છે અને સજા ફટકારવામાં આવી છે.

અપીલકર્તાના વિદ્વાન વકીલ દ્વારા અમારી સમક્ષ આ અપીલમાં આગ્રહ કરાયેલો એકમાત્ર મુદ્દો એ હતો કે સેશન્સ જજ તેમજ ઉચ્ચ અદાલતે સરકારી

સાક્ષીના પુરાવાની પ્રશંસા માટે લાગુ પડતા કાયદાના સાચા સિદ્ધાંતોને લાગુ કર્યા ન હતા.અમને આ રજૂઆતમાં કોઈ બળ મળ્યું નથી, કારણ કે ઉચ્ચ અદાલતના ચુકાદાથી તે સ્પષ્ટ થાય છે કે આ કેસમાં અન્ય ફરિયાદી પુરાવા દ્વારા સમર્થન અપાયેલ સરકારી સાક્ષીના પુરાવાના આધારે અપીલકર્તાની દોષિતતાને સમર્થન આપવા માટે સંપૂર્ણ સમર્થન હતું.

ઉચ્ચ અદાલતે એવું માન્યું છે કે દેવી રામ અને તેના પરિવારને ઝેર આપવાના સંબંધમાં સરકારી સાક્ષીનું નિવેદન વિશ્વસનીય છે અને તેમાં કોઈ પણ પ્રકારની અસંભવિતતા નથી.એ વાત સાચી છે કે કોર્ટે દેવીરામને પિસ્તોલથી ગોળી મારીને તેની હત્યા કરવાના અગાઉના પ્રયાસના સંદર્ભમાં સરકારી સાક્ષીના નિવેદનને સ્વીકાર્યું ન હતું.કેસના આ ભાગ સાથે વ્યવહાર કરતા, ઉચ્ચ અદાલતે એવું માન્યું હતું કે તે આ હકીકતથી ખૂબ પ્રભાવિત નથી, અને તે સ્પષ્ટ હતું કે એકમાત્ર સાક્ષી, શ્રી રામદત્ત, વકીલ, જે આ ઘટનાના સંદર્ભમાં હાજર થયા હતા, તેમની પાસેથી અપીલકર્તાએ ચાર કારતુસ પકડ્યા હતા અને તેમને સરકારી સાક્ષીને આપ્યા હતા તે સરકારી સાક્ષીના નિવેદનને સમર્થન આપવાની અપેક્ષા રાખી શકાતી નથી.એવું પણ નોંધવામાં આવ્યું હતું કે વકીલ અમુક ફોજદારી કેસમાં અપીલકર્તાના વકીલ તરીકે કામ કરી રહ્યા હતા, જે તેમની સામે વિફળતા માટે પેઝિંગ હતા.આ સંજોગોમાં, અદાલત એ નિષ્કર્ષ પર આવી કે જે રીતે પિસ્તોલની વાર્તા સરકારી સાક્ષી દ્વારા સંબંધિત કરવામાં આવી હતી તે વધુ

દોષિત ઠેરવતી નથી અને તેથી, આ પ્રકરણને લગતા પુરાવા પર આધાર રાખવો સલામત રહેશે નહીં, જેને વિચારણાથી બાકાત રાખવો જોઈએ.આમ ઉચ્ચ અદાલતે સરકારી સાક્ષી દ્વારા આપવામાં આવેલા આ પુરાવા પર મુખ્યત્વે આ આધાર પર કાર્યવાહી કરવાનું પસંદ કર્યું ન હતું કે ત્યાં કોઈ સમર્થન ન હતું અને અંશતઃ તે કારણસર કે તે અદાલતને દેખાયું કે હકીકત ખૂબ વિશ્વાસપાત્ર ન હતી.જો કે, અદાલત કોઈ પણ નિષ્કર્ષ પર આવી ન હતી કે સરકારી સાક્ષી દ્વારા રજૂ કરાયેલી હકીકત ખોટી હતી.અદાલતે જે કર્યું તે સરકારી સાક્ષીના પુરાવાને સાવધાની સાથે મૂલ્યાંકન કરવાના સિદ્ધાંત પર કામ કરવાનું હતું અને જ્યાં સુધી તેને ઓછામાં ઓછી કેટલીક ભૌતિક વિગતોમાં સમર્થન ન મળે ત્યાં સુધી તેને સ્વીકારવાનું ન હતું.હકીકત એ છે કે કોર્ટે આ રીતે હકિકતના આ ભાગ માટે સરકારી સાક્ષીના પુરાવાને સ્વીકાર્યો ન હતો તેનો અર્થ એ નથી કે કોર્ટે એવું માન્યું કે સરકારી સાક્ષી અવિશ્વસનીય અથવા અસત્ય સાક્ષી હતો.

બીજી બાજુ, સરકારી સાક્ષીના પોતાના પુરાવાની પ્રશંસા પર તે અદાલતનો મત એ છે કે તેણે ઝેરનું કાવતરું જે રીતે હાથ ધરવામાં આવ્યું હતું તેના સંદર્ભમાં પોતાનું નિવેદન એવી રીતે આપ્યું છે કે તે વિશ્વસનીય અને વિશ્વાસપાત્ર છે.વધુમાં, અદાલતને જાણવા મળ્યું કે તેના પુરાવા ખૂબ જ ભૌતિક વિગતો પર સમર્થિત હતા.

પ્રથમ, અપીલકર્તાએ જેની પાસેથી આર્સેનિકની ખરીદી કરી હતી તે વેપારીના રજિસ્ટરની એન્ટ્રીઓ દ્વારા સમર્થન આપવામાં આવ્યું હતું. રજિસ્ટરની એન્ટ્રીઓ ફરિયાદી પક્ષના સાક્ષી, ઉદેચ ભાન દ્વારા સાબિત કરવામાં આવી હતી અને તેના પુરાવાએ એ પણ દર્શાવ્યું હતું કે રજિસ્ટરમાં અપીલકર્તાની સહી હતી જે તેને વેચવામાં આવેલી આર્સેનિક મેળવવાની નિશાની હતી. અપીલકર્તાએ શરૂઆતમાં નકારી કાઢ્યું હતું કે રજિસ્ટર પરની સહીઓ તેની હતી, પરંતુ, જ્યારે પાછળથી કલમ-૩૪૨, ક્રિમિનલ પ્રોસિજર કોડ હેઠળ તપાસ કરવામાં આવી ત્યારે તેણે સ્વીકાર્યું કે તેની સહીઓ રજિસ્ટર પર મેળવવામાં આવી હતી અને તે રજિસ્ટર ફરિયાદી પક્ષ દ્વારા રજૂ કરાયેલ આ જ રજિસ્ટર હતું. તેમણે ઉમેર્યું હતું કે જ્યારે તેમની સહી લેવામાં આવી હતી, ત્યારે રજિસ્ટર ખાલી હતું અને ઝેરના વેચાણ વિશે કોઈ એન્ટ્રી કરવામાં આવી ન હતી. જ્યારે તેમણે મૂળરૂપે તેમની સહી કરવાનો ઇનકાર કર્યો હતો, ત્યારે ઉદય ભાનના પુરાવાને સમર્થન આપવાનો પ્રશ્ન ઊભો થયો હતો, જેથી નોંધણી સામે રજિસ્ટર પરની સહી ખરેખર અપીલકર્તા દ્વારા કરવામાં આવી હતી તે સાબિત કરવા માટે પુરાવા મેળવીને રજિસ્ટરમાં એન્ટ્રીઓના મૂલ્યને મજબૂત કરી શકાય. પરંતુ, અપીલકર્તાએ સ્વીકાર્યું કે તે રજિસ્ટર પરની સહી તેની પાસેથી મેળવવામાં આવી છે, રજિસ્ટર પર સહીનો વધુ પુરાવો લાવવો બિનજરૂરી બની ગયો. આ સંજોગોમાં, એવું ન કહી શકાય કે ઉચ્ચ અદાલતે એવું માનીને કોઈ ભૂલ કરી છે કે આ રજિસ્ટર એ સાબિત કરવા માટે સારા પુરાવા પૂરા પાડે છે કે આર્સેનિકનું ઝેર અપીલકર્તા દ્વારા

વેપારી ઉદય ભાન પાસેથી ખરીદવામાં આવ્યું હતું.

ઉચ્ચ અદાલતને જાણવા મળ્યું કે બે સાક્ષીઓ, દલ ચંદ અને જોધા રામે અપીલકર્તાને લાડુ અને ખોઆના વેચાણની પુષ્ટિ કરી હતી.ત્યારબાદ, શેરસિંહના સાક્ષીએ સરકારી સાક્ષીના નિવેદનને સમર્થન આપ્યું કે તે બસમાં ચડી ગયો હતો અને બસ યાત્રાના અંતે દેવીરામનું ઘર શેરસિંહે પોતે તેને બતાવ્યું હતું.ફરિયાદી પક્ષના સાક્ષીઓ કર્નેલ સિંહ અને ગિયાસી રામે પણ સરકારી સાક્ષીના નિવેદનને સમર્થન આપ્યું હતું.બધાએ મંજૂરી આપનારની ઓળખ કરી હતી.તેમને સરકારી સાક્ષીની બસમાં મુસાફરી યાદ હતી કારણ કે સરકારી સાક્ષી શીખ હતો અને તેમ છતાં તેણે ધૂમ્રપાન કરવાનું શરૂ કર્યું હતું અને ડ્રાઈવર કર્નેલ સિંહે તેને સિગારેટ ફેંકી દેવા કહ્યું હતું.આમ, સરકારી સાક્ષી દ્વારા આપવામાં આવેલા નિવેદનના ખૂબ જ ભૌતિક મુદ્દાઓ પર ફરિયાદી પક્ષના સાક્ષીઓ દ્વારા સમર્થન આપવામાં આવ્યું હતું, જે તમામને ઉચ્ચ અદાલતે વિશ્વસનીય ગણાવ્યા હતા.

તે સાચું છે કે સરકારી સાક્ષીની હકીકતના કેટલાક ભાગો હતા જેના માટે કોઈ સમર્થનકારી પુરાવા ઉપલબ્ધ ન હતા.અપીલકર્તાના જાણકાર વકીલે ધ્યાન દોર્યું હતું કે એ હકીકતની કોઈ પુષ્ટિ નથી કે તે અપીલકર્તા જ હતો જેણે ખોઆમાં આર્સેનિકનું ઝેર મિશ્રિત કર્યું હતું, ન તો સરકારી સાક્ષીના નિવેદનની કોઈ પુષ્ટિ

હતી કે તેણે પોતે જ દેવી રામની પત્નીને મીઠાઈઓ સોંપી હતી.આ રજૂઆત ઘટનાઓના કુદરતી ક્રમની અવગણના કરે છે.જ્યારે ઝેરને ખોઆ સાથે મિશ્રિત કરવામાં આવ્યું હતું, ત્યારે એવી અપેક્ષા રાખી શકાતી ન હતી કે અપીલકર્તા તેને ઝેર મિશ્રિત કરતા જોવા માટે અન્ય વ્યક્તિઓની હાજરીની ખાતરી કરશે.સ્વાભાવિક રીતે, ઝેર એવા સમયે મિશ્રિત કરવામાં આવ્યું હતું જ્યારે અપીલકર્તા પોતે અને સરકારી સાક્ષી જે તેના સાથી હતા અને જેને અપીલકર્તાએ તેની યોજના અમલમાં મૂકવાના હેતુથી ભાડે રાખ્યા હતા તે સિવાય બીજું કોઈ હાજર નહોતું.પછીના તબક્કે, જ્યારે સરકારી સાક્ષીએ દેવી રામની પત્નીને મીઠાઈઓ આપી, ત્યારે કોઈ સમર્થનકારી પુરાવા ઉપલબ્ધ ન હતા, કારણ કે દેવી રામની પત્નીનું મૃત્યુ ઝેરથી થયું હતું; અને ફરીથી, એવું બતાવવા માટે કંઈ નથી કે જ્યારે સરકારી સાક્ષી દ્વારા મીઠાઈઓ પહોંચાડવામાં આવી ત્યારે અન્ય કોઈ વ્યક્તિ હાજર હતી.

આ અદાલત દ્વારા સરવન સિંહ વિરુદ્ધ પંજાબ રાજ્ય¹ કેસમાં એવું ઠરાવવામાં આવ્યું હતું કે સરકારી સાક્ષીના પુરાવા સ્વીકારવા માટે બે પરીક્ષણો સંતોષવા જરૂરી છે.લાગુ કરવાની પ્રથમ કસોટી એ છે કે તેના પુરાવાએ બતાવવું જોઈએ કે તે એક વિશ્વસનીય સાક્ષી છે, અને તે એક કસોટી છે જે તમામ સાક્ષીઓ માટે સામાન્ય છે.પરીક્ષણનો સ્પષ્ટ અર્થ એ છે કે અદાલતે એ શોધવું જોઈએ કે સરકારી સાક્ષી દ્વારા આપવામાં આવેલા પુરાવામાં કંઈ પણ અંતર્ગત

અથવા અસંભવિત નથી, અને સરકારી સાક્ષીએ ખોટો પુરાવો આપ્યો છે તેવું કોઈ તારણ નથી. બીજી કસોટી જે તે પછી પણ સરકારી સાક્ષીના કેસમાં લાગુ થવાની બાકી છે, અને જે અન્ય સાક્ષીઓના પુરાવાનો ન્યાય કરતી વખતે હંમેશા જરૂરી નથી, તે છે કે તેના પુરાવાને પૂરતા પ્રમાણમાં સમર્થન મળવું આવશ્યક છે. વર્તમાન કેસમાં, જેમ આપણે ઉપર ધ્યાન દોર્યું છે તેમ, ઉચ્ચ અદાલતે એવું માન્યું છે કે સરકારી સાક્ષીનો પુરાવો વિશ્વસનીય હતો અને અદાલત દ્વારા માનવામાં આવેલા સારા ફરિયાદી સાક્ષીઓ દ્વારા સમગ્ર વિગતો પર સમર્થન આપવામાં આવ્યું હતું. તેથી, અમે અપીલકર્તાની દોષિતતાને સમર્થન આપતા હાઈકોર્ટના ચુકાદામાં કોઈ ભૂલ શોધી શકતા નથી.

પરિણામે, અપીલ નિષ્ફળ જાય છે અને રદ કરવામાં આવે છે.

અપીલ રદ કરવામાં આવે છે.

This judgment has been translated using AI Tool – SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.